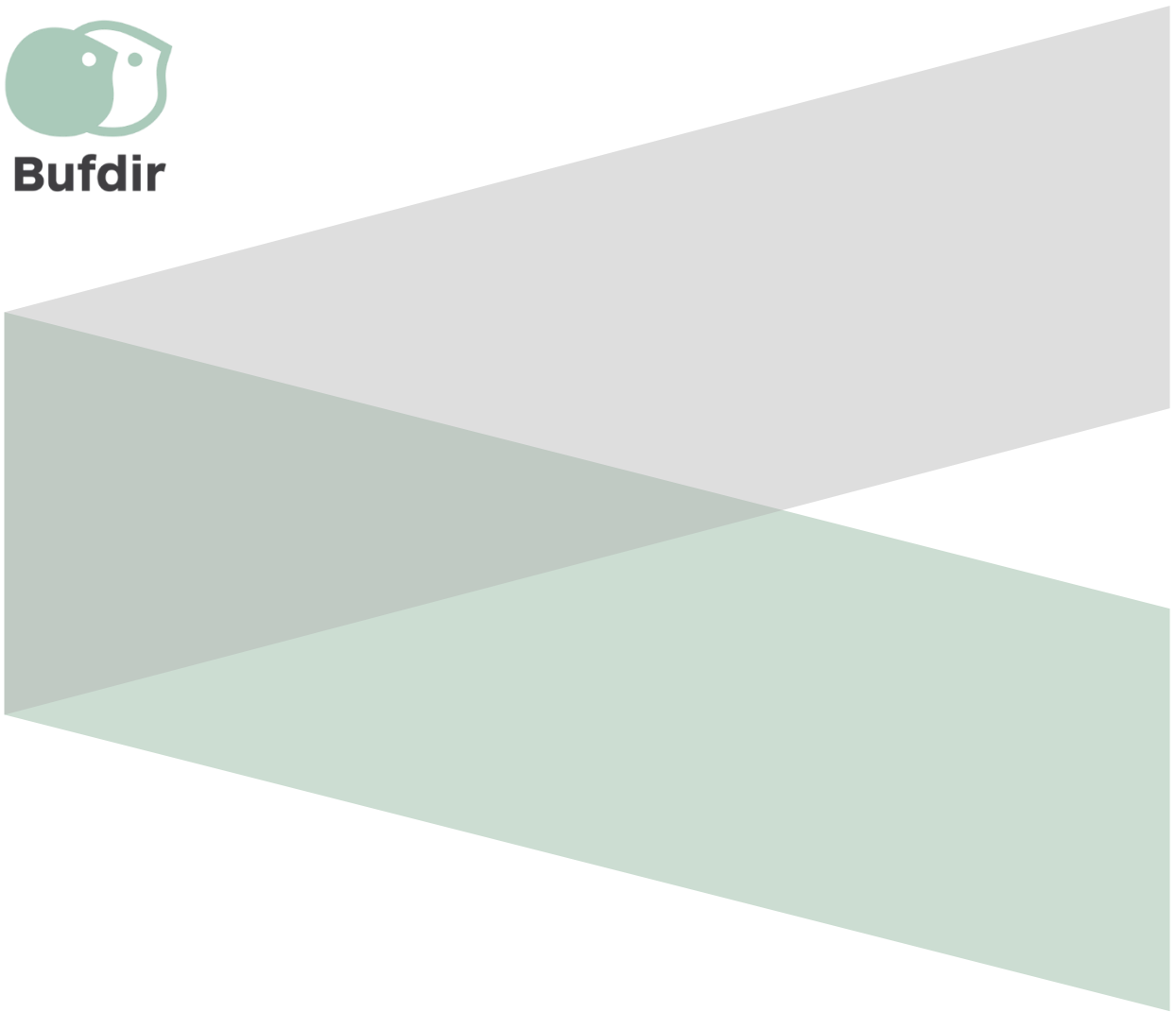

Tjenestekatalog

Fosterhjem

Bufdir

Bufdir

BARNE-, UNGDOMS-
OG FAMILIEDIREKTORATET

Postadresse:
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord:
466 15 000

Utgitt:
Juni 2021, rev. side 4 i
september 2021

ISBN: (digital utgave)
978-82-8286-375-9

bufdir.no

Innhold

1. Tjenestekatalogens formål	4
2. Innledning	4
2.1 Kommunens rolle og ansvar	4
2.2 Bufetats rolle og ansvar	5
2.3 Bufdirs rolle og ansvar	5
2.4 Oslo kommunes rolle og ansvar	5
2.5 Innholdet i tjenestekatalogen	6
3. Fakta om fosterhjemstilbudet i Norge.....	6
3.1 God og profesjonell omsorg	7
4. Formidling av fosterhjem.....	8
4.1 Bistand fra Bufetat til rekruttering av fosterhjem i familie og nære nettverk.....	8
4.2 Formidlingsforløpet for fosterhjem i Bufetat	8
Stegene i formidlingsforløpet:.....	9
4.3 Formidlingsforløpet for beredskapshjem i Bufetat	9
4.4 Formidlingsforløpet for spesialiserte fosterhjem i Bufetat.....	10
4.5 Formidlingsforløpet i Oslo kommune.....	10
Stegene i formidlingsforløpet:.....	10
5. Fosterhjemstilbudet	10
5.1 Kommunale fosterhjem	11
5.2 Statlige fosterhjem	12
5.2.1 Beredskapshjem	12
5.2.2 Spesialiserte fosterhjem	12

1. Tjenestekatalogens formål

Tjenestekatalogene gir en enkel og samlet oversikt over Bufetat og kommunenes tjenestetilbud til utsatte barn, ungdom og familier.

Tjenestekatalogene tydeliggjør tjenestetilbudet som helhet, forventningene til tjenestene, og ansvarsforhold mellom Bufetat, kommunene og samarbeidsparter. Dette bidrar til å sikre likeverdige, forutsigbare og samordnede tjenester for sårbare barn og unge og deres familier.

For det kommunale tjenestetilbudet vektlegges oppvekstperspektivet. Kommunen sikrer nødvendig omfang og kvalitet av tjenester til alle barn, ungdom og familier. Dette omfatter også tjenester til de som har eller kan få behov for barneverntjenester.

Kommunene kan organisere og benytte ressurser og kompetanse på tvers av de kommunale tjenestene. Det er imidlertid ikke adgang for barneverntjenesten til å treffe vedtak om tiltak fra andre velferdstjenester. Barneverntjenestens bruk av ressurser og kompetanse fra andre tjenester må derfor skje innenfor rammene av barnevernloven.

Tjenestekatalogen er gyldig fra 1. januar 2022.

2. Innledning

Fosterhjemstilbudet i barnevernet skal ivareta barns behov i henhold til formålet i barnevernloven og barnevernets mandat gitt av lover og forskrifter.

Som en del av kvalitetsutviklingen vil Bufdir og Bufetat teste ut ulike løsninger og innretninger på fosterhjemstilbudet. Slike løsninger vil ikke være tilgjengelig for alle, og de vil ikke fremkomme av tjenestekatalogen før de eventuelt blir en del av det faste tjenestetilbudet.

2.1 Kommunens rolle og ansvar

Kommunene har et overordnet ansvar på oppvekstområdet, som omfatter en plikt til å koordinere og legge til rette for, og påse at barn får oppfylt sine grunnleggende rettigheter til omsorg, familieliv, utdanning og helsehjelp.

Kommunene skal legge til rette for at fosterhjemmene får den praktiske, økonomiske og faglige støtten, veiledningen og oppfølgingen som de har behov for. Oppfølgingen skal tilpasses barnets behov og vil variere ut ifra fosterfamiliens behov og kompetanse.

Barnevernloven gir regler om hvilke oppgaver og ansvar omsorgskommunen (kommunen barnet bor i når vedtaket om omsorgsplassering blir truffet) og fosterhjems kommunen har når barnet får et fosterhjem utenfor hjemkommunen sin.

Innledning

Omsorgskommunen har ansvaret for valg og godkjenning av fosterhjem, og det løpende og helhetlige ansvar for å følge opp barnet, herunder ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene under hele fosterhjemsforløpet. Kommunen har også ansvar for å legge til rette for at barnets biologiske foreldre får tilbud om støtte og veiledning, samt ivareta barnets og de biologiske foreldrenes rett til et familieliv. Omsorgskommunen skal informere fosterhjems kommunen om fosterhjems plasseringen.

Fosterhjems kommunen har de samme forpliktelsene overfor fosterbarnet som overfor øvrige barn i kommunen, og de skal føre tilsyn med hvert enkelt fosterhjem. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen, blir fulgt opp. Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet, gis grunnleggende opplæring og veiledning.

Kommunene kan løse oppgavene gjennom samarbeid på tvers av sektorene i kommunene og/eller i samarbeid med andre kommuner.

2.2 Bufetats rolle og ansvar

Bufetat skal bistå kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet ved å rekruttere og formidle fosterhjem, bistå kommunene på anmodning med rekruttering i familie og nære nettverk og formidle beredskapshjem. Bufetat har ansvar for at det til enhver tid finnes et tilstrekkelig og differensiert tilbud av fosterhjem sett opp mot behovet i kommunene. Bufetat kan også bistå kommunene med å formidle spesialiserte fosterhjem.

Bistandsplikten til Bufetat omfatter alle kommuner utenom Oslo.

Rekruttering av fosterhjem ivaretas gjennom nasjonale, regionale og lokale markedsføringskampanjer. Familier som tar kontakt med fosterhjemtjenesten får informasjon, oppfølging og hjelp med å finne ut om de fyller de formelle kravene for å kunne bli fosterhjem.

Bufetat skal tilby opplæring til alle fosterforeldre. Tilbudet skal også gjelde fosterfamilier som er rekruttert i barnets familie og nære nettverk.

2.3 Bufdirs rolle og ansvar

Bufdir har fagansvar for tjenestene og har virksomhetsstyringsansvar for Bufetat.

Bufdir har ansvar for nasjonale informasjons- og rekrutteringskampanjer og for informasjon om fosterhjem på fosterhjem.no.

2.4 Oslo kommunes rolle og ansvar

Oslo kommune har et særskilt og utvidet ansvar på barnevernsområdet. Ansvaret ivaretas av bydelene i kommunen. I tillegg har Oslo kommune, ved Barne- og familieetaten (BFE), oppgaver og ansvarsområder som er sammenfallende med de Bufetat har.

2.5 Innholdet i tjenestekatalogen

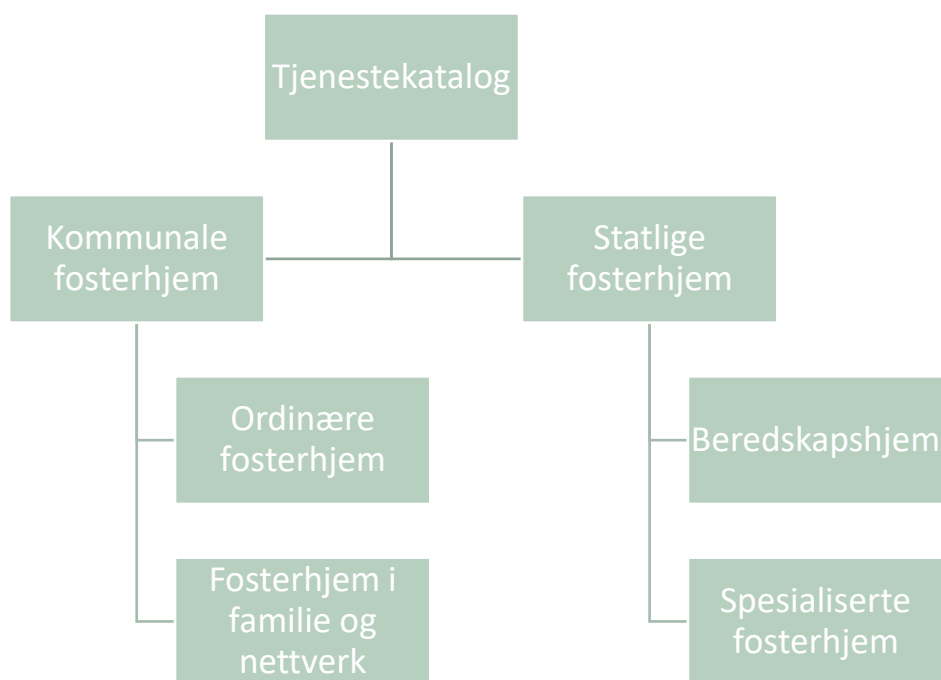
Tjenestekatalogen gir en oversikt over:

- Lovbestemte tjenester kommunene skal gi når barn trenger et botilbud utenfor hjemmet og bor i fosterhjem.
- De samlede tjenestene og tilbudene i Bufetat på fosterhjemsområdet.
- Formidlingsforløpet knyttet til de ulike fosterhjemskategoriene.
- Innholdet i de ulike fosterhjemskategoriene.

3. Fakta om fosterhjemstilbudet i Norge

Fosterhjemstilbudet som beskrives i tjenestekatalogen er delt inn i to hovedkategorier, fordelt på kommune og stat:

Figur 1. Inndeling kommunale- og statlige fosterhjem

Kommunale fosterhjem kan være et hjem i barnets familie eller nære nettverk, eller et fosterhjem som er rekruttert på generelt grunnlag. Kommunale fosterhjem har oppdragsavtale med omsorgskommunen til barnet/barna som bor hos dem og kan være både med og uten forsterkningstiltak.

Statlige fosterhjem er spesialiserte tiltak. Statlige fosterhjem har oppdragsavtale med Bufetat. Beredskapshjem er deler av akuttberedskapen som Bufetat har bistandsplikt på. Bufetat har ikke bistandsplikt på spesialiserte fosterhjem.

3.1 God og profesjonell omsorg

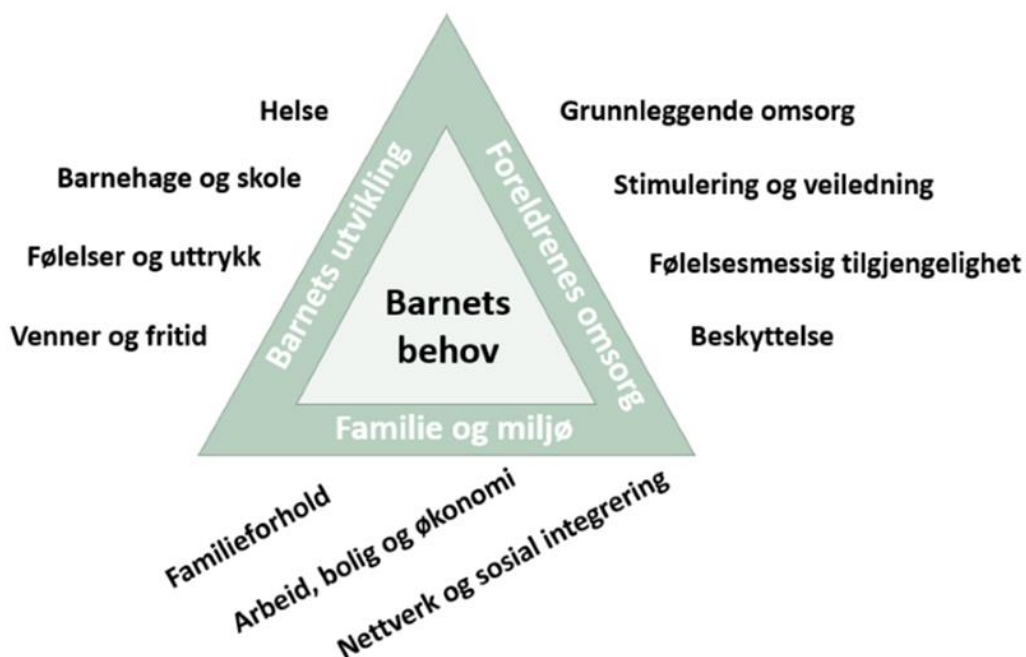
Kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum» (se figuren nedenfor) oppsummerer behovene som må dekkes for at barn skal ha best mulig utvikling ut fra tre hovedaspekter. Disse tre aspektene er barnets utvikling, omsorg barnet får fra sine foreldre/omsorgspersoner, samt familie og miljø. Når behovene av ulike årsaker ikke dekkes, innebærer dette en risiko for barnets utvikling.

Hvert barn har ulike forutsetninger og behov på ulike områder. Modellen gir god veiledning og danner et godt utgangspunkt for kommunenes arbeid og prosesser med å finne et egnet fosterhjem for barnet og sikre best mulig omsorg og utvikling. Modellen sier også noe om forhold som skal vurderes og tas hensyn til i de langsiktige oppvekstplanene.

Modellen illustrerer hvilke forhold i barnets situasjon og liv kommunen og Bufetat skal ta utgangspunkt i og hensyn til når de vurderer barnets behov. Samme hensyn gjelder når de vurderer hvilke tjenester og tilbudene de skal legge til rette for at barnet får.

Figur 2. Kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum»

Kunnskapsmodell «Barnets behov i sentrum»

Kommunene og Bufetat skal ha barnets behov i sentrum for sine vurderinger, og sikre at barn som trenger fosterhjem får

- ivaretatt sine rettigheter.
- ta del i beslutninger som angår dem.
- beskyttelse og opplevelse av trygghet, kjærlighet og forståelse.
- gå på skole eller et annet dagtilbud, fritidstilbud.

- helsetilbud.
- hjelp til positiv kontakt med jevnaldrende og nettverk.
- hjelp til å oppdage, snakke om og håndtere risiko.
- veiledning og grenser.
- ivaretatt sin rett til et familieliv, kontakt og samvær med familien sin.

4. Formidling av fosterhjem

4.1 Bistand fra Bufetat til rekruttering av fosterhjem i familie og nære nettverk

Kommunen skal alltid vurdere om noen i barnets egen familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem.

Når det er hensiktsmessig for å oppfylle bistandsplikten i enkeltsaker, og kommunen ber om bistand til å søke etter eller vurdere fosterhjem i familie og nære nettverk, skal Bufetat inngå et samarbeid med kommunen om dette.

Når kommunene søker å finne fosterhjem i barnets familie og nære nettverk, kan de be Bufetat om få tildelt en *familierådkonsulent* som hjelper familien med å gjennomføre et familieråd.

Familierådkonsulenten inngår oppdragsavtale med kommunen. Bufetat kan bistå med metodestøtte til kommunen og veileder familierådkonsulenten. Når det gjennomføres familieråd i fosterhjemssaker, kan fosterhjemtjenesten tilby å holde et informasjonsmøte for familien.

4.2 Formidlingsforløpet for fosterhjem i Bufetat

Bufetat skal på anmodning fra kommunene bistå med plassering av barn utenfor hjemmet. Bufetat skal sikre en forsvarlig formidling av egnede fosterhjem. Ved anmodning om bistand, plikter kommunen å gi Bufetat opplysninger som gjør Bufetat i stand til å finne et egnet tiltak til barnet. Informasjon gis i henvisningsskjema med vedlegg, i avklaringsmøte og eventuelt i ettersendt, skriftlig og utfyllende informasjon.

Kommunen kan sende henvisning til Bufetat om bistand i saker hvor de har besluttet at barn skal flytte i fosterhjem og har en plan om å fatte vedtak om frivillig plassering utenfor hjemmet, eller fremme sak for Fylkesnemnda om plassering utenfor hjemmet.

Forløpet er innrettet også slik at det sikrer at kommunene først vurderer om det er «noen i barnets familie og nære nettverk kan velges som fosterhjem». Når kommunen har vurdert at det ikke er mulig å finne et fosterhjem i familie eller nettverk, skal kommunen kort redegjøre for begrunnelsen når den ber Bufetat om bistand. Bufetat skal legge kommunens vurdering til grunn.

Stegene i formidlingsforløpet:

- Barneverntjenesten fyller ut og sender henvisning med vedlegg til Bufetat.
- Bufetat gjennomgår dokumentasjonen og kan be barneverntjenesten om mer dokumentasjon/informasjon ved behov.
- Bufetat tilbyr avklaringsmøte der barn over 7 år og foreldre blir invitert gjennom kommunen.
- Bufetat kan etter avtale med barneverntjenesten ha egen samtale med barnet for å sikre informasjon om fosterhjem som tiltak og medvirkning.
- Bufetat gir barneverntjenesten tilbud om fosterhjem.
- Bufetat kan bistå barneverntjenesten i prosessen med godkjenningen av fosterhjemmet ved å delta på møter, hjemmebesøk, m.m.
- Bufetat kan etter anmodning fra barneverntjenesten bistå med planlegging og gjennomføring av flytting i et omfang tilpasset den enkelte saken.

Bufetat kan gi råd om hvordan kommunene kan legge til rette for at fosterbarnet og fosterfamilie får tilstrekkelig og tilpasset støtte for å sikre en god og stabil omsorgssituasjon for barnet. Der det vurderes aktuelt med ytterligere forsterkningstiltak, kan Bufetat bistå med råd og veiledning til kommunen.

4.3 Formidlingsforløpet for beredskapshjem i Bufetat

Bufetat vil avklare akutthenvendelsen i dialog med barneverntjenesten/påtalemyndighet med særlig vekt på

- vedtak om plassering.
- bakgrunn for akuttvedtaket.
- barnets alder.
- målgruppebehov.
- forhold hos barnet og foreldrene som kan ha betydning for valget av plasseringssted.
- andre forhold som har betydning for å imøtekomme barnets umiddelbare omsorgsbehov.

Barnets behov skal ligge til grunn for vurdering av tiltak, herunder om søsken kan/skal plasseres sammen eller hver for seg. Det er barneverntjenesten som beslutter type tiltak også ved akutt plasseringer.

Etter at plasseringen er foretatt, vil Bufetat følge opp i tråd med føringene i [den faglige veilederen for akuttarbeid](#) (bufdir.no).

Proessen ved midlertidig plassering av spedbarn som skal adopteres, er særlig tilpasset adopsjonsprosessen, og den er basert på kravene som stilles til prosessen i adopsjonsloven og adopsjonsforskriften. Informasjon om prosessen, retningslinjer og skjemaer er tilgjengelige på bufdir.no.

4.4 Formidlingsforløpet for spesialiserte fosterhjem i Bufetat

Når barnevernstjenesten søker om plassering i omsorgsinstitusjon for et barn, og kartleggingen og beskrivelsen av barnets behov gir holdepunkter for det, kan Bufetat spørre barnevernstjenesten om de også ønsker å få vurdert spesialisert fosterhjem som et plasseringsalternativ for barnet.

Det forutsetter enten

- at behovet ikke kan dekkes gjennom faglig, praktisk og økonomisk forsterkning av ordinært fosterhjem
- at barnet har behov for spesialisert oppfølging og endringsarbeid som kan ivaretas i en familiekontekst
- at barnet kan nyttiggjøre seg opphold og endringsarbeid i en familiekontekst og at et familiebasert tiltak er bedre egnet for barnet enn en institusjon

Barneverntjenesten avgjør om de ønsker å ta imot Bufetats tilbud om et spesialisert fosterhjem, og de må ha godkjent fosterhjemmet for det aktuelle barnet før barnet kan flytte inn.

4.5 Formidlingsforløpet i Oslo kommune

I Oslo kommune skjer formidlingen på samme måte for alle typer fosterhjem. I BFE behandler seksjon Inntak bydelenes anmodninger om bistand uavhengig om det gjelder beredskapshjem, ordinære fosterhjem eller familiehjem.

Stegene i formidlingsforløpet:

- Barneverntjenesten fyller ut og sender anmodning med vedlegg til BFE.
- Barneverntjenesten mottar bekreftelse fra BFE innen 10 virkedager.
- BFE gjennomgår dokumentasjonen og kan be barneverntjenesten om mer dokumentasjon/informasjon ved behov.
- BFE utarbeider i samarbeid med bydelen "Barnets behovsprofil".
- BFE kan etter avtale med barneverntjenesten ha eget avklaringsmøte med barn over 7 år for å sikre informasjon om fosterhjem som tiltak og medvirkning.
- BFE gir barneverntjenesten tilbud om fosterhjem.
- BFE kan bistå barneverntjenesten i prosessen med godkjenningen av fosterhjemmet ved å delta på møter, hjemmebesøk, m.m.
- BFE kan etter anmodning fra barneverntjenesten bistå med planlegging og gjennomføring av flytting i et omfang tilpasset den enkelte saken.

5. Fosterhjemstilbudet

Fosterforeldrene skal legge til rette for å gi barnet grunnleggende omsorg og beskyttelse, være tilgjengelige for barnet og stimulere og veilede barnet så lenge det bor i fosterhjemmet.

Fosterhjemstilbudet

Fosterforeldre skal ha evne til å gi barn et trygt og godt hjem og kunne løse oppfostringsoppgavene i samsvar med de forutsetningene som er lagt til grunn.

Sentrale områder i vurderingen av potensielle fosterforeldres evner og kompetanse er deres er

- egen relasjons- og livshistorie.
- familie- og parforhold.
- evne til å gi omsorg til barn med særlige behov.
- samarbeidskompetanse og holdninger til det å bli en offentlig familie.
- hjemmeboende barns perspektiver på å skulle få søsken.

Fosterhjem som anbefales av Bufetat i en konkret sak, fyller de formelle grunnkravene og har gjennomgått grunnopplæringen før de blir anbefalt. Etter endt grunnopplæring vurderer Bufetat om familien kan inngå i Fosterhjemsbanken over fosterforeldre som kan anbefales for fosterhjemsoppdrag i kommunene.

Bufetat har ansvaret for et tilbud der fosterhjemmene får nødvendig opplæring. Det er utviklet grunnopplæringskurs for fosterhjem som er rekruttert i barnets familie og nære nettverk. Dette kurset kan både gjennomføres før og etter at barn har flyttet inn i familien.

Fosterhjem som kommunene selv rekrutterer får, når kommunene ber om det, tilbud om grunnopplæring fra Bufetat. Kommunene kan velge om de vil ta imot dette opplæringstilbudet eller selv gi fosterhjemmet opplæringen basert på faglige anbefalinger for opplæring av fosterforeldre. Alle som blir fosterhjem, har krav på, og plikt til å motta opplæring.

Alle fosterhjem som påtar seg oppdrag som fosterhjem for ett eller flere konkrete barn/søsken, må godkjennes av kommunen.

5.1 Kommunale fosterhjem

Barnevernloven åpner for å plassere barn i fosterhjem i flere ulike situasjoner og på ulikt grunnlag.

Et fosterhjem kan være et hjem i barnets familie eller nære nettverk, eller fosterhjem kan være rekruttert på generelt grunnlag, med eller uten forsterkningstiltak.

Det finnes ulike typer forsterkningstiltak, som særskilt veiledning, avlastning, økt godtgjøring eller frikjøp. Tiltakene kan være kortvarige eller vare over tid, og de kan kombineres. Fosterhjem kan også forsterkes gjennom ulike hjelpetiltak, både hjelpetiltak som finnes i kommunene og statlige hjelpetiltak. Målet med tiltakene og innretningen av forsterkningspraksisen skal legge til rette for at barn som trenger fosterhjem, skal få bo i ordinære fosterhjem også når barnet eller fosterfamilien har behov for ekstra støtte over kortere eller lengre tid. Bufetat kan gi kommunene veiledning om hvilke hjelpetiltak som finnes og som kan anbefales i en konkret sak.

Fosterforeldrene har avtale om fosterhjemsoppdraget med omsorgskommunen. Det er denne kommunen som skal gi fosterhjemmet godtgjøring og følge opp fosterbarnet og fosterfamilien, også i de tilfellene hvor fosterhjemmet ligger i en annen kommune.

Kommunene kan også inngå avtaler med fosterforeldre om oppdrag som beredskapshjem eller tilsvarende modellen for spesialiserte fosterhjem.

5.2 Statlige fosterhjem

Statlige fosterhjem er spesialiserte tilbud som supplerer det kommunale fosterhjemstilbudet. Bufetat inngår oppdragsavtale om lønns og øvrige betingelser med statlige fosterhjem.

Statlige fosterhjem blir fulgt opp av egne konsulenter gjennom forløpet med individuell veiledning og veiledning og opplæring i gruppe. Familiene får i tillegg støtte til oppgavene gjennom gruppesamlinger med andre beredskapshjem / spesialiserte fosterhjem. Bufetats veiledning av statlige fosterhjem skal gis i tett samarbeid med kommunen, siden det er viktig at kommunen beholder myndighetsutøvelsen i barnevernssaken. Plassering i statlige fosterhjem fratår ikke kommunen det lovpålagte ansvaret om å følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i fosterhjemmet.

5.2.1 Beredskapshjem

Beredskapshjem er fosterhjem som er engasjert for å ta imot barn og unge på kort varsel som følge av en akuttsituasjon. Det stilles særlige kvalifikasjonskrav til fosterforeldre som kan få oppdrag som beredskapshjem.

Beredskapshjemmet skal ha omsorgen for barn og unge i en midlertidig periode inntil en annen og mer varig løsning i fosterhjem eller institusjon er funnet, eller til de flytter tilbake til foresatte.

Beredskapshjem skal i likhet med andre fosterhjem ha gjennomført grunnopplæring og i tillegg motta videreopplæring for beredskapshjem.

Det er utarbeidet [en faglig veileder for akuttarbeid i institusjon og beredskapshjem](https://bufdir.no) (bufdir.no).

Bufetat har bistandsplikt overfor kommunene. Dette innebærer en plikt til å formidle beredskapshjem når kommunen ber om bistand. Bufetat inngår avtale med beredskapshjemmet.

Kommunen godkjenner plasseringen i den konkrete sak, har ansvar for å følge opp barnet som bor i beredskapshjem, og har tilsynsansvar.

5.2.2 Spesialiserte fosterhjem

Spesialiserte fosterhjem er private hjem som kjennetegnes ved at de har særlige forutsetninger og kompetanse til å gi omsorg til barn i en definert målgruppe.

Fosterhjemmet følges opp av, og mottar systematisk veiledning og opplæring fra Bufetat. I tillegg til grunnopplæring for fosterhjem får hjemmene spesialtilpasset opplæring for oppgaven før og underveis i plasseringen.

Fosterhjemstilbudet

Bufetat har ikke plikt til å formidle spesialiserte fosterhjem. Bufetat kan tilby spesialiserte fosterhjem når barnet, på faglig grunnlag, vurderes å være i målgruppen og det finnes et tilgjengelig hjem som kan ivareta det. Opphold i spesialiserte fosterhjem skal gi barn med behov for særlig omsorg og oppfølging god omsorg, endrings- og utviklingsmuligheter.

Spesialiserte fosterhjem skal bare benyttes dersom barnets behov ikke kan dekkes innenfor rammen av et ordinært fosterhjem og det ut fra en vurdering av barnets beste vil være et bedre alternativ enn et tilbud i en omsorgsinstitusjon.

Kommunen godkjenner plasseringen i den konkrete sak, har ansvar for å følge opp barnet som bor i et spesialisert fosterhjem, og har tilsynsansvar.

Bufdir

[Bufdir.no](https://bufdir.no)